EUROPOS KOMISIJA

EUROPOS SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS ĮGALIOTINIS UŽSIENIO REIKALAMS IR SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2012 05 15
JOIN(2012) 13 final

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Rytų partnerystė: veiksmų iki 2013 m. rudens aukščiausiojo lygio susitikimo planas

{SWD(2012) 108 final}
{SWD(2012) 109 final}

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Rytų partnerystė:
veiksmų iki 2013 m. rudens aukščiausiojo lygio susitikimo planas

ĮVADAS

ES ir jos Rytų Europos šalių partnerių – Armėnijos Respublikos, Azerbaidžano Respublikos, Baltarusijos Respublikos, Gruzijos, Moldovos Respublikos ir Ukrainos – bendradarbiavimas yra nepaprastai svarbi Sąjungos išorės santykių dalis. Kuo labiau šalys partnerės artėja prie ES, tuo didesnės jų galimybės užmegzti glaudesnius politinius, ekonominius ir kultūrinius ryšius su Sąjunga bei tarpusavyje.

Šiame komunikate pristatomas per 2011 m. rugsėjo 29–30 d. Varšuvoje įvykusį Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimą[1] sutartas Rytų partnerystės veiksmų planas. Veiksmų plano paskirtis – reikiama linkme nukreipti darbą iki kito aukščiausiojo lygio susitikimo, kuris turėtų įvykti 2013 m. rudenį[2]. Jame aptariami tiek dvišaliai, tiek daugiašaliai Rytų partnerystės santykiai ir vadovaujamasi bendros atsakomybės, diferenciacijos bei sąlygų principais.

1. POLITINĖS APLINKYBĖS

1.1. Rytų partnerystė – bendras vertybes puoselėjančių lygiaverčių partnerių santykiai

Rytų partnerystė pradėta per 2009 m. Prahoje įvykusį aukščiausiojo lygio susitikimą[3], ES ir jos Rytų Europos šalims partnerėms siekiant paskatinti politines bei ekonomines reformas ir padėti regiono šalims labiau priartėti prie ES. Partnerystė grindžiama bendru įsipareigojimu paisyti tarptautinės teisės principų ir pagrindinių vertybių, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms, taip pat laikytis rinkos ekonomikos, tvaraus vystymosi ir gero valdymo principų.

Nors pagal Rytų partnerystės iniciatyvą kiekviena šalis su ES palaiko individualius santykius, ES ir jos šalys partnerės įsipareigojo toliau plėtoti daugiašalius santykius ir į juos įtraukti visas ES valstybes nares bei šalis partneres. Daugiašalių santykių tikslas – sustiprinti ir papildyti dvišalius santykius, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas rengti bendras pozicijas ir vykdyti bendrą veiklą.

---

[1] 2011 m. rugsėjo 29–30 d. Varšuvoje įvykusio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo bendra deklaracija.

[2] Planas nedaro poveikio individualiems Rytų Europos šalių partnerių siekiams ar jų integracijos į Europą darbotvarkei. Dėl turinio konsultuotasi su ES valstybėmis narėmis, Rytų Europos šalimis partnerėmis ir pilietinės visuomenės atstovais.

[3] 2009 m. gegužės 7 d. Prahoje įvykusio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo bendra deklaracija.

Per 2011 m. rugsėjo mėn. Varšuvoje įvykusį antrąjį Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimą buvo patvirtinta Prahoje sutarta darbotvarkė ir pripažinta, kad padaryta didelė pažanga tam tikrose srityse. Tačiau susitikimo dalyviai taip pat pripažino, kad reikia dėti daugiau pastangų vykdant reformas, kad nuo reformų tempo priklausys bendradarbiavimo intensyvumas, o santykiai su Europos Sąjunga bus naudingiausi šalims partnerėms, kurios labiausiai pažengusios reformų srityje. Jie taip pat paragino toliau puoselėti bendras vertybes.

Permainos vietoje būtinos, kad būtų sukurtos tvarios demokratinės institucijos, taikiai išspręsti užsitęsę konfliktai ir padėtas tvirtas ilgalaikio, integracinio ekonomikos augimo bei darbo vietų kūrimo pagrindas. Pažanga siekiant tvirtos ir tvarios demokratijos yra nepaprastai svarbi būsimiems ES ir jos Rytų Europos šalių partnerių santykiams.

Ypatingai pabrėžta, kad į šią veiklą reikia įtraukti visą visuomenę. Pilietinė visuomenė – sklandžiai veikiančios demokratinės sistemos pamatas. Todėl ES daug labiau remia Rytų Europos šalių pilietinę visuomenę ir įtraukia ją į reformas.

Dėl to šie aspektai pabrėžiami siūlomame veiksmų plane.

1.2. Tikslai

Pagrindinis Rytų partnerystės tikslas – sudaryti sąlygas **paspartinti politinę** ES ir Rytų Europos šalių partnerių **asociaciją ir padidinti jų ekonominę integraciją**. Per Varšuvoje įvykusį Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimą buvo atkreiptas dėmesys į tam tikrų šalių partnerių europinius lūkesčius, europinį pasirinkimą ir jų įsipareigojimą siekti stiprios, tvarios demokratijos[4]. Pažymėtas ypatingas Rytų partnerystės vaidmuo remiant šalis, kurios siekia glaudesnių santykių su ES. Kitas Rytų partnerystės tikslas – skatinti bendradarbiauti regioniniu lygmeniu ir palaikyti gerus kaimyninius santykius. Šiais tikslais remiamas bendras ES ir šalių partnerių įsipareigojimas dėl stabilumo, saugumo ir gerovės. Siekdamos padėti įgyvendinti šiuos visa apimančius tikslus, ES ir jos Rytų Europos šalys partnerės:

- užmegs **naujus, glaudesnius sutartinius santykius** sudarydamos asociacijos susitarimus ir prireikus steigdamos glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškas laisvosios prekybos zonas (GVLPZ) ten, kur teisinių nuostatų vienodinimas gali padėti sustiprinti teigiamą prekybos bei investicijų liberalizavimo poveikį ir taip prisiderinti prie ES teisės aktų bei standartų;
- **padės liberalizuoti vizų režimą ir piliečiams judėti gerai valdomomis bei saugiomis sąlygomis**. Šalių partnerių piliečių judumas pirmiausia bus skatinamas iš pradžių supaprastinant vizų režimą ir sudarant readmisijos susitarimus, o galiausia – įvedant bevizį režimą;
- **sustiprins sektorinį bendradarbiavimą** ir sudarys šalims partnerėms palankesnes sąlygas dalyvauti ES programose bei agentūrų veikloje.

Taip pat siekiama rytų šalims partnerėms padėti pereiti prie demokratijos ir rinkos ekonomikos remiant jų reformas.

2. NAUJO METODO TAIKYMAS

Veiksmų plano tikslas – užtikrinti, kad būtų praktiškai taikomas atnaujintos Europos kaimynystės politikos principas „daugiau už daugiau“. Kuo didesnę pažangą šalis partnerė

---

[4] 2011 m. rugsėjo 29–30 d. Varšuvoje įvykusio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo bendra deklaracija.

darys, tuo daugiau paramos ji gaus iš ES. Antai bus daugiau finansuojama socialinė ir ekonominė plėtra, didesnės visapusiško institucijų stiprinimo programos, geresnės šalių partnerių sąlygos patekti į ES vidaus rinką, investicijos, įskaitant EIB paskolas ir subsidijas iš ES biudžeto, taip pat paskolas iš EIB ir kitų tarptautinių finansų įstaigų, ir glaudesnis politinis dialogas. Pažanga vykdant reformas bus vertinama metinėse EKP šalių ataskaitose.

Reformų pažanga bus vertinama remiantis tam tikrais kriterijais, atitinkančiais ES ir šalių partnerių pagal galiojančius susitarimus jau prisiimtus įsipareigojimus, įskaitant tuos, kurie įtraukti į EKP veiksmų planus ir (arba) asociacijos darbotvarkes. ES laikysis holistinio požiūrio į santykius su šalimis partnerėmis, įskaitant jų pastangas mažinti regiono nestabilumą ir spręsti konfliktus.

Vadovaujantis principu „daugiau už daugiau“, veiksmų planui bus skirtas papildomas finansavimas. Rengiama nauja – Rytų partnerystės integracijos ir bendradarbiavimo (*EaPIC*) – programa, kurios orientacinis 2012–2013 m. biudžetas yra 130 mln. eurų. Šis finansavimas papildo 2010–2013 m. 1,9 mlrd. eurų biudžetą, kurį ES įsipareigojo skirti Rytų šalims partnerėms. Suma, skirta Rytų Europos šalims partnerėms dalyvauti bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje programose, bus padvigubinta *Erasmus Mundus* atveju ir gerokai padidinta *Tempus* atveju. *EaPIC* programoje daugiausia dėmesio bus skiriama demokratinių pokyčių, institucijų stiprinimo, tvaraus bei integracinio ekonomikos augimo ir didesnio pasitikėjimo skatinimo klausimams.

3. VEIKSMŲ PLANAS – DINAMIŠKA PRIEMONĖ STEBĖTI, KAIP VYKDOMAS BENDRAS ĮSIPAREIGOJIMAS DĖL REFORMŲ IR PAŽANGOS

Remdamosi Rytų partnerystės veiksmų planu ir pridedamuose dokumentuose pateiktomis dviem lentelėmis, ES ir Rytų Europos šalys partnerės galės reikiama linkme nukreipti ir stebėti reformų eigą bei pažangą.

Veiksmų plane išdėstyta:

- **tikslai**, dėl kurių ES ir jos Rytų Europos šalys partnerės susitarė pagal Rytų Partnerystės iniciatyvą ir kurie kyla iš 2009 m. Prahos bei 2011 m. Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijų;
- **reformos ir pažanga**, kurių šalys partnerės siektų, kad būtų įgyvendinti bendrai sutartų etapų, įtrauktų į atitinkamas asociacijos darbotvarkes ir EKP veiksmų planus, tikslai;
- **įvairios priemonės ir parama**, kurias ES įgyvendins pasitelkdama bendradarbiavimą finansų srityje ir politinį dialogą;
- prognozės, kiek ES ir šalys partnerės tikisi pažengti siekdamos tikslų iki 2013 m. antrojo pusmečio pabaigos, nustatant **tikslus, rezultatus ar terminus**.

4. DVIŠALIŲ SANTYKIŲ SKIRSNIS

Šiame veiksmų plano skirsnyje daugiausia dėmesio skiriama pagrindiniams sutartiems tikslams:

– politinė asociacija ir ekonominė integracija;
– didesnis piliečių judumas saugiomis ir gerai valdomomis sąlygomis;
– glaudesnis sektorinis bendradarbiavimas.

Kad būtų pasiektas kiekvienas iš šių tikslų, dvišalių santykių skirsnyje siekiama nustatyti, kokių politikos priemonių šalims partnerėms reikėtų imtis remiantis galiojančiais sutartais dokumentais, kaip antai asociacijos darbotvarkėmis bei EKP veiksmų planais, ir kokią paramą ES gali suteikti.

- **1 tikslas. Politinė asociacija ir ekonominė integracija**

Bendrų vertybių puoselėjimas

Dvišalių santykių skirsnyje išvardijami pagrindiniai kriterijai, kuriais remiantis vertinama, kaip puoselėjamos bendros vertybės. Nurodyti svarbiausi veiksmai, kurių šalys partnerės turi imtis pagal sutartus dokumentus, kaip antai asociacijos darbotvarkes, ir ES siūloma parama.

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

2012 m. kovo 30 d., pasibaigus deryboms su Ukraina dėl asociacijos susitarimo, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos zoną, buvo parafuotas sutartas jo tekstas. Prasidėjo ir gerokai pažengė į priekį derybos dėl asociacijos susitarimų su Moldovos Respublika, Gruzija, Armėnija ir Azerbaidžanu. 2011 m. gruodžio mėn. priimtas sprendimas pradėti nuo asociacijos susitarimų neatsiejamas derybas dėl GVLPZ[5] su Gruzija ir Moldovos Respublika, o 2012 m. vasario mėn. – su Armėnija.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

2011 m. gruodžio mėn. aukščiausiojo lygio susitikime pasibaigus deryboms dėl ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo, abi pusės susitarė, kad Ukrainos rezultatai, ypač susiję su pagarba bendroms vertybėms ir teisine valstybe, bus nepaprastai svarbūs jos politinės asociacijos ir ekonominės integracijos į ES, taip pat asociacijos susitarimo sudarymo ir jo vėlesnio taikymo spartai.

Iki 2013 m. rudens turėtų būti nemenkai pasistūmėjusios į priekį ar net pasibaigusios derybos dėl asociacijos susitarimų su Moldovos Respublika, Gruzija, Armėnija ir Azerbaidžanu. Turėtų būti gerokai pažengusios ar net pasibaigusios derybos dėl GVLPZ su Armėnija, Gruzija ir Moldovos Respublika, didelė pažanga turėtų būti padaryta vienodinant teisės nuostatas pagal Komisijos rekomendacijas. Azerbaidžanas turėtų būti padaręs pažangą įstojimo į PPO link, nuo kurio priklauso derybų dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškos laisvosios prekybos zonos pradžia.

2013 m. ES turėtų susitarti dėl asociacijos darbotvarkių su Armėnija, Azerbaidžanu, Gruzija ir Moldovos Respublika, kad būtų sparčiau rengiami ir vykdomi asociacijos susitarimai, įskaitant, kai tinka, dėl GVLPZ.

Per derybas ES palaikys politinį dialogą su šalimis partnerėmis ir joms teiks finansinę paramą, pavyzdžiui, pasitelkdama visapusiško institucijų stiprinimo programas. Nuo šalių partnerių pažangos vykdant politines reformas, reikalingas bendroms Rytų partnerystės vertybėms puoselėti, ir bendros santykių su ES padėties priklausys, kaip greitai šalys partnerės galės pasinaudoti glaudesnių santykių su ES teikiamais privalumais. Ateinantys parlamento rinkimai Armėnijoje, Gruzijoje ir Ukrainoje bus labai svarbus demokratijos įtvirtinimo šiose šalyse etapas.

---

[5] Derybos dėl GVLPZ priklauso nuo šalies įstojimo į Pasaulio prekybos organizaciją (PPO).

ES tikisi, kad bus įtikimai ir nepaliaujamai siekiama kuo greičiau taikiai išspręsti Gruzijos, Moldovos Respublikos Padniestrės ir Kalnų Karabacho konfliktus. ES ir toliau pasiryžusi siekti, kad būtų stabilizuota padėtis ir dedamos pastangos išspręsti konfliktą Gruzijoje: toliau bendrai vadovaus Ženevos diskusijoms, rems ES specialiojo įgaliotinio Pietų Kaukazui bei krizei Gruzijoje pastangas ir toliau vykdys stebėsenos misiją EUMM. Padniestrės konflikto, kuriame ES dalyvauja, klausimu ES visapusiškai remia šiuo metu, kuruojant Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO), 5+2 valstybių grupės dedamas tarpininkavimo pastangas. ES taip pat visapusiškai remia ESBO Kalnų Karabacho konflikto (kuriame ES nedalyvauja) Minsko grupės tarpininkavimo pastangas. ES toliau pritaria Madrido principams ir ragina Armėniją bei Azerbaidžaną dėti daugiau pastangų, kad pasiektų susitarimą dėl šių principų, kaip taikos pagrindą. ES glaudžiau bendradarbiauja su šalimis partnerėmis ir labiau remia priemones, kuriomis siekiama didinti pasitikėjimą ir gerinti nuo konfliktų kenčiančių žmonių gyvenimą. Šalių partnerių politinės asociacijos su Europos Sąjunga ir ekonominės integracijos į ją pažanga prisidės prie konfliktų sprendimo pastangų ir stabilumo regione.

ES ir toliau pasiryžusi labiau įsipareigoti Baltarusijos žmonėms ir pilietinei visuomenei. Atsižvelgdama į dabartinę santykių su Baltarusiją padėtį, ES labiau rems šios šalies pilietinę visuomenę ir demokratines politines jėgas, palaikydama su jomis 2012 m. kovo 29 d. Briuselyje pradėtą dialogą modernizavimo klausimais, liudijantį tvirtą ES įsipareigojimą remti demokratinius Baltarusijos liaudies lūkesčius. ES toliau atidžiai stebės padėtį Baltarusijoje ir yra pasiryžusi toliau laikytis kritiško bendradarbiavimo politikos, visų pirma palaikydama dialogą ir Rytų partnerystės iniciatyvą. Dvišalių santykių raida toliau priklausys nuo Baltarusijos pažangos laikantis demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių principų. Kartu, atsižvelgdama į tolesnę raidą, ES pasirengusi prireikus apsvarstyti kitas tikslines priemones visose bendradarbiavimo srityse.

- **2 tikslas. Didesnis judumas saugiomis ir gerai valdomomis sąlygomis**

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

2008 m. su ES sudariusios vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimus, Moldovos Respublika ir Ukraina vykdo vizų režimo liberalizavimo veiksmų planus. Partnerystė judumo srityje pradėta su Gruzija ir Moldovos Respublika, taip pat neseniai su Armėnija. Nuo 2011 m. kovo mėn. Gruzija sėkmingai vykdo vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimus. 2011 m. gruodžio mėn. gavusi ES Ministrų Tarybos įgaliojimą, 2012 m. kovo mėn. Europos Komisija pradėjo derybas dėl panašių susitarimų su Armėnija ir Azerbaidžanu. 2011 m. birželio mėn. Baltarusijai pateiktas panašus pasiūlymas būtų naudingas visiems Baltarusijos gyventojams, bet Minsko valdžios institucijos į jį nereagavo. Kad supaprastintų vizų išdavimą Baltarusijos piliečiams, ES valstybės narės siekia kuo geriau panaudoti lanksčias Vizų kodekso nuostatas, ypač galimybes panaikinti ir sumažinti vizų mokesčius tam tikrų kategorijų Baltarusijos piliečiams ar tam tikrais atvejais.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Numatoma baigti derybas dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų su Armėnija ir Azerbaidžanu. ES toliau pasirengusi pradėti derybas dėl tokių susitarimų su Baltarusija. Galėtų būti apsvarstyta galimybė pradėti partnerystę judumo srityje su Azerbaidžanu. Jei būtų veiksmingai vykdomi vizų režimo supaprastinimo bei readmisijos susitarimai ir veiksmingai bendradarbiaujama įvairiose teisingumo bei vidaus reikalų srityse, gana greitai būtų galima pradėti derybas dėl vizų režimo liberalizavimo veiksmų planų su Gruzija, o vėliau ir su Armėnija bei Azerbaidžanu. ES ketina netrukus pradėti dialogą dėl vizų

su Gruzija. Vizų režimo su Moldovos Respublika ir Ukraina liberalizavimas priklausys nuo vizų režimo liberalizavimo veiksmų planų vykdymo abiejose šalyse.

- **3 tikslas. Glaudesnis sektorinis bendradarbiavimas**

Toliau pateikiamas orientacinis, negalutinis sektorių sąrašas. Daugiau informacijos apie glaudesnį sektorinį bendradarbiavimą pateikiama lentelėse. Dukart per metus su šalimis partnerėmis vykstantys neoficialūs Rytų partnerystės dialogai (smulkiau paaiškinta 5 skirsnyje) taip pat padės pakelti dvišalio sektorinio bendradarbiavimo lygį.

Dalyvavimas ES programose ir agentūrų veikloje

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

ES pasirašė su Moldovos Respublika ir Ukraina protokolus, kuriuose nustatytas teisinis jų dalyvavimo ES programose, prie kurių gali prisijungti EKP šalys partnerės, pagrindas. 2012 m. sausio mėn. Moldovos Respublika prisijungė prie ES mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintosios bendrosios programos. Pažanga padaryta ar įdėta daugiau pastangų ES agentūroms bendradarbiaujant su Rytų Europos šalimis, ypač teisingumo, vidaus reikalų ir aviacijos saugos srityse.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

ES sudarys šalims partnerėms palankesnes sąlygas dalyvauti **ES agentūrų veikloje ir ES programose**, prie kurių jos gali prisijungti pagal atitinkamą Komisijos komunikatą[6]. Iki 2013 m. pabaigos bus bendrai sutarta dėl protokolų, kurie sudarys Rytų šalims partnerėms sąlygas dalyvauti ES programose. Komisija padės šalims partnerėms vykdyti išankstines teisines dalyvavimo ES agentūrų veikloje sąlygas ir padengs tam tikras dalyvavimo ES agentūrų veikloje bei programose išlaidas.

Energetika

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Šiuo metu sektoriuje vykdomos reformos, kurių tikslas – padidinti **energetinį saugumą**. Imamasi pirmųjų priemonių integruoti Rytų Europos šalių ir ES energijos rinkas, labiau sujungti ES ir Rytų partnerystės šalių tinklus, įvairinti tiekimo šaltinius ir trasas, efektyviau vartoti energiją ir geriau naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Padaryta pradžia šio sektoriaus šalių įstatymus ir kitus teisės aktus vienodinant su tam tikromis ES vidaus energijos rinkos nuostatomis. Ukraina ir Moldovos Respublika yra Energijos bendrijos, kuri veiksmingai padeda integruotis, narės. Gruzija ir Armėnija joje dalyvauja stebėtojų teisėmis. Branduolinė sauga gerėja Ukrainoje ir Armėnijoje. Po 2011 m. Fukušimos avarijos abi šalys, remdamosi ES specifikacijomis, savanoriškai įsipareigojo atlikti saugos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Be to, Baltarusija įsipareigojo atlikti branduolinės saugos ir rizikos vertinimus, susijusius su jos branduolinės jėgainės projektu.

---

6 Komisijos komunikatas dėl bendro nusistatymo sudaryti galimybes EKP šalims partnerėms dalyvauti Bendrijos agentūrų veikloje ir Bendrijos programose, COM(2006) 724.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Siekiant **sustiprinti partnerystę energetikos srityje**, bus remiama įtrauki, atvira energetinio saugumo, transporto ir tiekimo politika. Šio sektoriaus politikos reformos turėtų būti gerokai pasistūmėjusios į priekį ir taip sudarytos sąlygos daryti pažangą integruojant energijos rinkas. Bus skatinama tolesnė sąveika su veikla, vykdoma pagal Energijos bendrijos sutartį. Turėtų pagerėti bendros svarbos energijos (gamtinių dujų, naftos, elektros) tinklų planavimas ir faktinis kūrimas, pavyzdžiui, imtasi konkrečių priemonių pietiniam dujų koridoriui, strategiškai svarbiai infrastruktūrai, nutiesti siekiant užtikrinti energijos tiekimo trasų iš Kaspijos jūros į Europos rinką įvairovę. Šalių partnerių politika ir projektai, susiję su energijos vartojimo efektyvumu ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimu, turėtų tapti veiksmingesni. Ukraina ir Armėnija turėtų būti padidinusios branduolinių jėgainių saugą ir atlikusios saugos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

Transportas

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Nors reformos pradėtos visų rūšių **transporto** srityse, jos toli gražu nebaigtos. Dauguma šalių palaipsniui derinasi prie ES transporto standartų. Aukšto lygio transporto sauga, saugumas ir socialiniai standartai yra nepaprastai svarbūs, kad šalys partnerės geriau integruotųsi į ES transporto sistemą.

Aviacijos sektoriuje derybos dėl visapusiškų oro paslaugų susitarimų baigtos su Gruzija ir Moldovos Respublika, netrukus bus pradėtos su Azerbaidžanu. Į priekį pasistūmėjo derybos su Ukraina. Užtikrinti **saugesnę laivybą** tebėra sunku, nes su daugumos šalių partnerių vėliava plaukiojantys laivai vis dar įtraukti į Paryžiaus susitarimo memorandumo dėl uosto valstybės kontrolės, pagal kurį vertinami vėliavos valstybės rezultatai, juodąjį sąrašą. Susirūpinimą kelia šalių partnerių **kelių eismo sauga**, nes mirusiųjų nuo sužalojimų per kelių eismo įvykius yra gerokai daugiau nei ES. Būtų galima geriau išnaudoti **geležinkelių transporto** potencialą didinant sąveiką su ES geležinkelių sistemomis. Žmonėms ir prekėms judėti tarp ES ir šalių partnerių trukdo infrastruktūros kamščiai. ES ir šalys partnerės bendradarbiauja infrastruktūros planavimo srityje, siekdamos užtikrinti transporto tinklų jungtis.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Ėmusis transporto sektoriaus reformų, turėtų būti labiau prisiderinta prie ES transporto standartų. Derybos dėl oro paslaugų susitarimų su vienomis šalimis turėtų būti baigtos, o su kitomis – tebevykti ar vykti ateityje, taip pat turėtų būti imtasi veiksmų susitarimų taikymui prižiūrėti. Ėmusis politikos reformų, turėtų pagerėti saugi laivyba ir jūrų saugumas, taip pat laivų padėtis, susijusi su Paryžiaus susitarimo memorandumu dėl uosto valstybės kontrolės. Šalys partnerės turėtų sugebėti parodyti, kad pasiekė pažangą kelių eismo saugos srityje ir ėmėsi konkrečių priemonių gerinti geležinkelių sąveiką su ES. Transporto jungtys su ES turėtų pagerėti dėl geresnio tinklų planavimo ir prioritetinių infrastruktūros projektų, kurie padeda šalis partneres sujungti su transeuropiniu transporto tinklu, vykdymo.

Laisvė, teisingumas ir saugumas

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Šioje srityje dvišalis bendradarbiavimas tapo glaudesnis. Bendradarbiauti pirmiausia pradėta su Ukraina, remiantis ES ir Ukrainos veiksmų šiame sektoriuje planu. Partnerystė su Moldovos Respublika ir Gruzija judumo srityje tapo ryšių ir veiklos platesnėje migracijos srityje stiprinimo pavyzdžiu ir padėjo 2011 m. spalio mėn. pasirašyti partnerystės su Armėnija judumo srityje aktą. Glaudžiau bendradarbiaujama regiono mastu sienų valdymo srityje: įgyvendinama ES pasienio pagalbos misija Moldovos Respublikoje ir Ukrainoje (EUBAM), vykdomas Pietų Kaukazo integruoto sienų valdymo (SCIBM) projektas. EUBAM taip pat toliau rūpinosi, kad būtų tinkamai stebima padėtis Moldovos Respublikos Padniestrės regione. Pastaraisiais metais ES ir Rytų Europos šalys partnerės sprendė prieglobsčio, kovos su organizuotu nusikalstamumu, prekyba žmonėmis, pinigų plovimu ir korupcija, duomenų apsaugos ir teisminio bendradarbiavimo klausimus. 2011 m. pradėtas dialogas dėl narkotikų su Moldovos Respublika, Armėnija ir Azerbaidžanu. 2011 m. gruodžio mėn. ES patvirtino, kad ketina toliau pagal Rytų partnerystės iniciatyvą stiprinti sektorinį bendradarbiavimą (taip pat kovos su narkotikais srityje). Be to, kaip teigta Europos Komisijos komunikate dėl Rytų partnerystės bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje, galimybė bendradarbiavimo labui rengti reguliarius ministrų susitikimus TVR klausimais gali padėti užtikrinti tinkamą politikos linkmę ir koordinavimą, kad būtų padaryta pažanga tam tikrose veiklos srityse[7].

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikatą dėl Rytų partnerystės bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje ir atitinkamas Tarybos išvadas[8], galima tikėtis pažangos užtikrinant tinkamą teisėkūrą bei teisės aktų vykdymą ir taip **skatinant teisėtą migraciją**. Prieglobsčio srityje turėtų būti priimti teisės aktai, sukurtos administracinės struktūros ir nustatytos procedūros, kuriomis užtikrinama veiksminga apsauga. Turėtų būti baigta kurti teisinė kovos su neteisėta migracija sistema, įskaitant readmisiją, ir imtasi veiksmingų įgyvendinimo priemonių.

Visapusiškai laikantis atitinkamų tarptautinių konvencijų turėtų būti praktiškai **kovojama su prekyba žmonėmis**, o remiantis geriausia patirtimi ir tarptautiniais susitarimais – **integruotai valdomos sienos**. Priėmus veiksmingus teisės aktus ir išsamias įgyvendinimo užtikrinimo priemones, turėtų būti padaryta nemenka pažanga kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir finansiniais nusikaltimais, įskaitant teroristų finansavimą, sprendžiant neteisėtos prekybos narkotikais ir korupcijos problemas ir apsaugant duomenis.

Regioninė plėtra, žemės ūkis ir kaimo plėtra

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Regioninės politikos srityje palaikomas dialogas su Ukraina, neseniai pradėtas dialogas ir sutartos darbo programos su Gruzija bei Moldovos Respublika. Plačios regioninės plėtros programos tebevykdomos Ukrainoje ir Gruzijoje, siekiant parengti bandomąsias regioninės

---

7 2011 m. rugsėjo 26 d. Komisijos komunikatas dėl Rytų partnerystės bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje, COM(2011) 564, Briuselis.

8 2011 m. gruodžio 13–14 d. Tarybos išvados dėl Rytų partnerystės bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje, Briuselis.

plėtros programas. Diskusijos dėl regioninės plėtros strategijų tebevyksta su Armėnijos ir Azerbaidžano vyriausybėmis. Moldovos Respublikos programos rengimas eina į pabaigą, ji bus pradėta vykdyti 2012 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros sektorių dialogai vyksta atitinkamuose pakomitečiuose pagal partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus. Siekdama sustiprinti bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis žemės ūkio srityje, Komisija pradėjo svarstyti, koks turėtų būti bendras požiūris į paramą šiam sektoriui pagal Europos kaimynystės priemonę žemės ūkiui ir kaimo plėtrai (EKPŽŪKP).

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Regioninės plėtros srityje turėtų būti padaryta pažanga vykdant darbo programas, gali būti pradėtas dialogas su kitomis suinteresuotosiomis šalimis partnerėmis. Daugelyje šalių partnerių bus vykdomos bandomosios regioninės plėtros programos. Žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje bus atliktas parengiamasis sektoriaus peržiūros tyrimų darbas siekiant pradėti taikyti EKPŽŪKP. Tikimasi, kad EKPŽŪKP padės šalims partnerėms veiksmingiau vykdyti veiklą užsienio rinkose, pasinaudoti visais būsimų GVLPZ teiksimais privalumais ir skatinti vietinį ūkininkavimą. Šiuo atžvilgiu Komisija su šalimis partnerėmis pradės artimą politinį dialogą dėl ilgalaikių žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijų rėmimo, glaudžiai bendradarbiaudama su visais suinteresuotaisiais subjektais. Šiuo tikslu bus pradėtas tyrimas, per kurį bus siekiama kartu su šalimis partnerėmis peržiūrėti jų kaimo ir žemės ūkio politiką bei strategijas ir nustatyti, kurioms sritims skirti paramą ateityje, – taip bus padėtas tvirtas EKPŽŪKP programų nustatymo Rytų Europos šalims partnerėms pagrindas. Kartu Gruzijoje baigiama vykdyti didelė 40 mln. eurų biudžeto paramos žemės ūkiui pagal EKPŽŪKP programa. Šią vasarą pradėjus programavimo ciklą, bus apsvarstyta galimybė vykdyti kitas bendradarbiavimo pagal EKPŽŪKP programas, remiantis šiuo metu Gruzijoje vykdomos kaimo plėtros, Azerbaidžane – žemės ūkio ir kaimo plėtros, Moldovos Respublikoje – kaimo vietovių plėtros skatinimo programų vertinimu.

Be to, ES pasirengusi glaudžiau bendradarbiauti su pakrančių valstybėmis partnerėmis **jūrų politikos** srityje, be kita ko, siekdama užtikrinti, kad būtų tausiai naudojami žuvininkystės ištekliai.

Aplinka ir klimato kaita

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Bendradarbiaujama įvairiose aplinkos ir klimato kaitos srityse, kaip antai ekologiškos ekonomikos, biologinės įvairovės, bendros informacijos apie aplinką sistemos ir poveikio aplinkai vertinimų. Svarbiausias tikslas – padėti vienodinti teisines nuostatas, stiprinti administracinius gebėjimus ir taikymą, vykdyti daugiašalius aplinkosaugos susitarimus.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Šalys partnerės turėtų padaryti nemenką pažangą rengdamosi savo aplinkos teisės aktus suderinti su svarbiausiais ES šios srities teisės aktais. Jos turėtų būti pagerinusios savo administracinę sistemą ir padariusios pažangą kuriant visapusišką aplinkos duomenų rinkimo sistemą.

5. DAUGIAŠALIŲ SANTYKIŲ SKIRSNIS

Daugiašalių Rytų partnerystės santykių paskirtis – remti ir stiprinti dvišalių partnerystės tikslų įgyvendinimą. Rytų partnerystė – tai forumas, kuriame šalys partnerės gali keistis informacija ir patirtimi, įgyta pereinant prie demokratijos, reformuojant ir modernizuojant. Kaip didesnės integracijos į ES priemonė, ji padeda šalims partnerėms vykdyti reformas ir vienodinti teisines nuostatas. Kaip patvirtinta Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikimo deklaracijoje, Rytų partneryste taip pat turėtų būti skatinama didinti stabilumą ir daugiašalį pasitikėjimą, kai užsitęsę konfliktai tebetrukdo bendradarbiauti.

Šioje veiksmų plano dalyje atidžiai stebima, kaip siekiama daugiašalių Rytų partnerystės forumų dvimetėse darbo programose nustatytų tikslų. Šiuose forumuose aukšto rango pareigūnai iš ES valstybių narių ir šalių partnerių diskutuoja įvairiais politiniais klausimais: demokratijos, gero valdymo ir stabilumo, ekonomikos raidos, energetinio saugumo, pilietinės visuomenės dalyvavimo ir tarpvalstybinių žmonių ryšių palengvinimo. Šie klausimai papildo dvišalę ES ir šalies partnerės santykių darbotvarkę.

Pradėjus Rytų partnerystę, ES ėmėsi įvairiausių pavyzdinių iniciatyvų, kurios reguliariai aptariamos daugiašaliuose forumuose. 2012–2013 m. bus atliktas jų vertinimas. ES apsvarstys galimybę iki kito Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo imtis naujų 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pavyzdinių iniciatyvų, kurios būtų įgyvendinamos nuo 2014 m.

Taip pat vyksta **neoficialūs Rytų partnerystės dialogai** – dar viena priemonė stiprinti ryšį tarp dvišalio ir daugiašalio procesų, įkvėpti bendros atsakomybės už Rytų partnerystę jausmą ir paskatinti regioninę dinamiką. Per du kartus per metus rengiamus neoficialius daugiašalius dialogus tarp šalių partnerių užsienio reikalų ministrų ir ES vyriausiojo įgaliotinio arba už kaimynystės politiką atsakingo Komisijos nario ir pirmininko pavaduotojo bus proga ministrų lygmeniu neoficialiai aptarti įvykius šalyse partnerėse bei pažangą reformų srityje ir stebėti, kaip vykdomas Rytų partnerystės veiksmų planas. Pagal tokią sistemą taip pat bus rengiamos neoficialios atitinkamų sektorių ministrų ir ES Komisijos narių diskusijos, kurių tikslas – **sustiprinti daugiašalį sektorinį ES ir Rytų Europos šalių partnerių bendradarbiavimą**.

- **Demokratija, geras valdymas ir stabilumas**

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Pažanga jau padaryta kovos su korupcija, demokratijos ir žmogaus teisių, teismų sistemos veikimo, elektroninių nusikaltimų ir rinkimų standartų gerinimo srityse. Neseniai demokratijos, gero valdymo ir stabilumo forume sudarytos **viešojo administravimo reformos** ir **migracijos bei prieglobsčio** ekspertų grupės ir priimti dvimečiai darbo planai. Svarstoma, kaip pagerinti bendrus teisėsaugos įstaigų metodus, taikomus siekiant **pažaboti tarpvalstybinį nusikalstamumą**, ir pradėti bendradarbiavimą **bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) srityje**.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Nemenka pažanga turėtų būti padaryta siekiant sutartų pagrindinių 2012–2013 m. darbo programos tikslų, įskaitant dvi susijusias **pavyzdines iniciatyvas**. Pagal pavyzdinę **integruoto sienų valdymo** iniciatyvą turėtų būti surengti kursai per 700 pasieniečių ir muitininkų, konkretūs bandomieji projektai turėtų būti pradėti vykdyti prie šalių partnerių sienų. Civilinės saugos srityje pagal pavyzdinę **gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas** iniciatyvą turėtų būti padaryta nemenka pažanga

rengiant elektroninį rizikos atlasą ir pateikta rekomendacijų dėl šalių partnerių prevencijos, pasirengimo bei reagavimo gebėjimų gerinimo.

Demokratijos, gero valdymo ir stabilumo forumo ir atitinkamų grupių veikla, vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Taryba pagal ES finansuojamą Rytų partnerystės priemonę, turėtų padėti geriau laikytis **Europos standartų dėl rinkimų, teisminės reformos, kovos su korupcija ir elektroninių nusikaltimų pažabojimo gebėjimų stiprinimo**. Turėtų būti imtasi veiksmų **tarpininkavimo institucijoms** stiprinti. Po 2012–2013 m. mainų, mokymo kursų, seminarų ir pratybų turėtų būti padaryta pažanga **viešojo administravimo reformos** srityje. Šalių partnerių regioninės ir vietinės valdžios gebėjimai turėtų sustiprėti gavus paramą pagal **tarptautinio bendradarbiavimo programas ir** bandomuosius **teritorinio bendradarbiavimo** projektus, naudojantis Vietinės ir regioninės valdžios institucijų konferencijos (CORLEAP) darbo rezultatais ir padedant **viešojo administravimo reformos grupei**.

Naujosios **migracijos ir prieglobsčio grupės** dėka atsižvelgiant į geriausią patirtį turėtų sustiprėti prieglobsčio ir migracijos sistemos. Pradėjus vykdyti Europos ir Rytų policijos projektą (*EuroEast*) sustiprės **teisėsaugos įstaigų bendradarbiavimas**. Turėtų būti pradėta keistis nuomonėmis, kaip sustiprinti **bendradarbiavimą tarptautinio saugumo ir BSGP srityse**.

- **Ekonominė integracija ir derinimas su ES politikos kryptimis**

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Ekonominės integracijos ir derinimo su ES politikos kryptimis forume remiamos šalių partnerių pastangos vienodinti prekybos ir su prekyba susijusias teisines nuostatas, gerinti investavimo sąlygas ir vystyti MVĮ. Forume sudaryta **bendradarbiavimo prekybos ir su prekyba susijusių klausimų reglamentavimo srityje, susijusioje su GVLPZ, grupė** svarsto įvairius klausimus, kad paremtų dvišales Rytų partnerystės šalių derybas dėl prekybos. **Aplinkos ir klimato kaitos grupė** daugiausia dėmesio skiria šalių partnerių aplinkos teisės aktų derinimo su ES šios srities teisės aktais, ekologiškos ekonomikos ir kovos su klimato kaita klausimams. Forumas sudarė **MVĮ politikos grupę**, skatinami **įmonių tarpusavio ryšiai**. 2011 m. sudaryta **transporto grupė** siekia stiprinti transporto jungtis su kaimyninėmis šalimis, sudarydama palankesnes sąlygas taikyti Komisijos komunikate[9] nustatytas priemones. Svarstoma galimybė įsteigti darbo rinkos ir socialinės politikos grupę.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Darbas šioje srityje per dabartines ar būsimas derybas dėl GVLPZ susitarimų ir juos taikant turėtų padėti palaipsniui suderinti šalių partnerių teisės aktus su atitinkamu ES prekybos ir su prekyba susijusiu *acquis*. **Bendradarbiaujant muitinėms**, prekybos keliai turėtų tapti sklandesni ir saugesni, turėtų būti sukurtos rizikos valdymo sistemos, skirta parama bendrai muitinių modernizacijai, įskaitant šalių partnerių standartų suderinimą su ES standartais, ir padaryta pažanga kovojant su sukčiavimu, ypač su cigarečių kontrabanda. Bendradarbiaujant **mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ)** srityje ir taikant pavyzdinę iniciatyvą, turėtų pagerėti sąlygos gauti konsultacines paslaugas ir finansuoti investicijas. **Informacinės visuomenės** srityje bus sukurtas Rytų partnerystės reguliavimo institucijų tinklas. **Transporto srityje** daugiausia pastangų turėtų būti dedama siekiant padidinti rinkos integraciją, pagerinti jungtis

[9] Komisijos komunikatas „ES ir kaimyniniai regionai. Naujas požiūris į bendradarbiavimą transporto srityje“, COM(2011) 415, Briuselis.

ir taip palengvinti keleivių bei krovinių gabenimą. Glaudesnis dialogas **aplinkos ir klimato kaitos** klausimais turėtų padėti šalims partnerėms derinti savo aplinkos teisės aktus su ES šios srities teisės aktais, kurti nacionalines apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas ir vykdyti bandomuosius kovos su klimato kaita projektus. Turėtų būti tęsiamas dialogas dėl apmokestinimo politikos derinimo ir gero valdymo apmokestinimo srityje. Turėtų būti pradėtas dialogas **darbo rinkos ir socialinės politikos** klausimais, siekiant paskatinti viešąsias įstaigas ir socialinius partnerius, kaip suinteresuotuosius subjektus, keistis nuomonėmis dėl užimtumo, socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties politikos. ES ir šalys partnerės taip pat turėtų tęsti bendradarbiavimą rengiant ir platinant kokybišką **statistiką**.

Glaudžiau bendradarbiaujant su **EIB** (Europos investicijų banku), **ERPB** (Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku) ir kitomis **Europos finansų įstaigomis**, pagerės ES finansavimo (pvz., pagal Rytų šalims partnerėms skirtą EIB priemonę), visų pirma skiriamo pagrindiniams transporto sujungimo projektams, poveikis. ES kartu su EIB, ERPB ir kitomis Europos finansų įstaigomis svarsto kitas galimybes Rytų kaimyninėse šalyse remti rizikos kapitalo operacijas ir garantijų sistemas atsižvelgiant į vilčių teikiančią patirtį, kurią ES įgijo remdama Europos fondą Pietryčių Europai (EFSE) ir Mažųjų bei vidutinių įmonių (MVĮ) priemonę.

- **Energetinis saugumas**

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Energetinio saugumo forume siekiama keturių svarbiausių tikslų: pagerinti bendrąsias sąlygas ir padidinti solidarumą, remti infrastruktūrų plėtojimą, sujungimą ir tiekimo įvairinimą, didinti energijos vartojimo efektyvumą ir skatinti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, sukurti energetikos reguliavimo sistemą ir derinti šios srities politiką. Remiantis Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikimo deklaracijos gairėmis, į 2012–2013 m. forumo darbo programą taip pat įtraukiama veikla, kurios tikslas – sukurti ir sustiprinti branduolinės saugos srities reguliavimo sistemą.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

2012–2013 m. daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama glaudesniam **bendradarbiavimui siekiant integruoti konkurencingas energijos rinkas į ES rinką** vykdant visapusiškas energetikos reformas (politikos, teisės aktų taikymo ir reguliavimo srityje). Taip pat bus toliau dedamos pastangos įvairinti energijos šaltinius. Bus dedama daug pastangų siekiant efektyviau vartoti energiją ir naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Visose šiose srityse siekti pagrindinių tikslų padės **pavyzdinė regioninių elektros energijos rinkų, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių iniciatyva**, vykdoma pasitelkiant INOGATE programą ir merų konventą.

Tikimasi, kad 2012 m., siekdamos **išugdyti didesnės branduolinės saugos kultūrą** ir sukurti tvirtą, teisiškai privalomą reguliavimo sistemą, atitinkančią tarptautines sutartis ir konvencijas, šalys partnerės baigs saugos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

- **Žmonių tarpusavio ryšiai**

Kokia dabartinė Rytų partnerystės padėtis šioje srityje?

Žmonių tarpusavio ryšių forume remiama ES bei šalių partnerių piliečių sąveika ir daugiausia dėmesio skiriama studentams, akademiniam personalui, tyrėjams, jaunimui ir kultūros darbuotojams. ES valstybės narės ir šalys partnerės pradėjo dialogą įvairiais politikos

klausimais, įskaitant jaunimą ir kultūrą. Pagal įvairias naujas ar senas ES programas bendradarbiaujama švietimo, aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų, jaunimo ir kultūros srityse. Dėmesys skiriamas modernizavimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų gebėjimų stiprinimo, studentų, dėstytojų, tyrėjų ir jaunimo judumo klausimams. Forume taip pat skatinama užmegzti bendradarbiavimo ryšius su ES visose mokslinių tyrimų srityse, įskaitant mokslinių tyrimų infrastruktūras.

Iki 2013 m. rudens numatomi laimėjimai

Bendradarbiavimas siekiant paskatinti žmonių tarpusavio ryšius turėtų sudaryti sąlygas aktyvesniam šalių partnerių studentų ir dėstytojų dalyvavimui **ES tarptautinėse bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje programose**.

Antai tikimasi, kad 2012–2013 akademiniais metais pagal *Erasmus Mundus* programą bus skirta daugiau kaip 2 300 stipendijų šalių partnerių studentams ir akademiniam personalui. Taip pat bus labiau suderintos aukštojo mokslo sistemos, suaktyvės mokyklų bendradarbiavimas, pagerės bendradarbiaujamasis mokymasis. Šalims partnerėms turėtų būti naudinga aktyviau dalyvauti **ES programoje „Veiklus jaunimas“** (pasinaudojant Rytų partnerystei teikiamais privalumais). Turėtų sustiprėti šalių partnerių pareigūnų ir pilietinės visuomenės atstovų gebėjimas vykdyti jaunimo politiką. **Bendradarbiavimas kultūros srityje** sustiprės dėl Rytų partnerystės kultūros programos ir glaudesnio politinio dialogo, įskaitant ekspertų seminarus ir 2013 m. vyksiantį aukšto lygio renginį, kuriame dalyvaus kultūros politikai ir įžymybės. Šiuo atžvilgiu bendradarbiavimas turėtų padėti padidinti šalyse partnerėse suvokimą apie galimą kultūros indėlį į ekonominę bei socialinę plėtrą ir sustiprinti ministerijų bendradarbiavimą kultūros srityje. Politikos formuotojai ir specialistų atstovai pradėjo bendradarbiauti **audiovizualiniame sektoriuje**.

2012–2013 m. taip pat turėtų būti aktyviau dalyvaujama ES mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintojoje bendrojoje programoje: **stiprinami mokslinių tyrimų gebėjimai**, gerinama informacijos apie finansavimo galimybes sklaida (ypač per vietoje įsteigtus informacijos centrus) ir keičiamasi geriausia patirtimi, ypač apie nepriklausomą mokslinių tyrimų pasiūlymų tarpusavio peržiūrą. Bus dedamos pastangos pagerinti šalių partnerių mokslinių tyrimų ir švietimo tinklų ryšius su GEANT. Apskritai 2012–2013 m. bus siekiama kurti bendrą žinių ir inovacijų erdvę.

6. RYTŲ PARTNERYSTĖS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS. SĄVEIKA SU KITAIS SUINTERESUOTAISIAIS SUBJEKTAIS

Daug dėmesio skiriama visų visuomenės sluoksnių įtraukimo į Rytų partnerystės iniciatyvą klausimui.

2009 m. sukurtas **pilietinės visuomenės forumas**, kuris siekia pilietinės visuomenės organizacijoms sudaryti palankesnes sąlygas dalyvauti palaikant partnerystę. Tai, kad forumo vaidmenį pripažįsta ES valstybės narės ir Rytų Europos šalys, rodo sprendimas pakviesti pilietinės visuomenės forumo atstovus dalyvauti keturiuose daugiašaliuose Rytų partnerystės forumuose nuolatinių dalyvių teisėmis. Per 2011 m. lapkričio mėn. Poznanėje įvykusį metinį forumo posėdį priimta strategija paskatins pilietinę visuomenę prisidėti prie partnerystės darbo. Įsteigti nacionaliniai pilietinės visuomenės forumo padaliniai, kurie prisidės prie diskusijų dėl Rytų partnerystės tikslų šalyse partnerėse. 2011 m. rugsėjo mėn., siekiant skirti didesnę dotaciją ES kaimyninių šalių pilietinės visuomenės organizacijoms, parengta nauja **pilietinės visuomenės kaimynystės programa**, pagal kurią remiamos visos kaimyninės

šalys. Pradinis 2011 m. biudžetas buvo 26 mln. eurų, panašios sumos numatytos ir 2012–2013 m. Be to, 2011 m. gruodžio mėn. ES Ministrų Taryboje susitarta dėl pagrindinių **Europos demokratijos fondo** (EDF) steigimo principų. Iš pradžių daugiausia paramos iš EDF bus skiriama ES kaimyninėms šalims (ir ne tik), o tos šalys, kurios palaiko demokratiją regione, bus remiamos papildomai. **Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK)** atlieka svarbų vaidmenį ir prisideda prie dialogo su pilietine visuomene Rytų kaimyninėse šalyse. Jis taip pat padeda stiprinti dialogą su darbdavių organizacijomis ir profesinėmis sąjungomis. Asociacijos susitarimuose, dėl kurių šiuo metu vyksta derybos, taip pat numatyta skatinti ES ir šalių partnerių pilietinės visuomenės atstovus rengti reguliarius posėdžius.

2011 m. gegužės mėn. įsteigtoje **EURONEST parlamentinėje asamblėjoje** posėdžiauja šalių partnerių parlamentarai ir Europos Parlamento nariai. Asamblėja, kaip už parlamentines konsultacijas dėl Rytų partnerystės, jos priežiūrą ir stebėjimą atsakinga institucija, taip pat prisideda prie partnerystės stiprinimo, plėtojimo ir žinomumo. Nuo įsteigimo pradžios EURONEST ėmėsi priemonių parlamentiniams debatams dėl Rytų partnerystės darbotvarkės supaprastinti.

2011 m. rugsėjo mėn. įsteigta **Vietinės ir regioninės valdžios institucijų konferencija (CORLEAP)** padėjo partnerystės regioninės dimensijos pamatus. CORLEAP taip pat padės geriau susieti nacionalines valdžios institucijas ir piliečius įgyvendinant Rytų partnerystės tikslus.

2011 m. rugsėjo mėn. Sopote pradėtas **Rytų partnerystės verslo forumas** sudarys ES ir šalių partnerių verslininkams sąlygas plėtoti forumą, juo labiau kad dabar su viena šalimi partnere derybos dėl GVLPZ baigėsi, o su keliomis kitomis dar tebevyksta.

Rytų partnerystei taip pat naudinga **Europos Tarybos** patirtis taikant ES finansuojamą **Rytų partnerystės priemonę**.

Siekiant paremti nuodugnias politikos reformas ir padėti vykdyti didelius Rytų Europos šalių partnerių ir ES infrastruktūrų sujungimo projektus, paskatinti plėtrą ir išspręsti pagrindinius energetikos, aplinkos ir transporto uždavinius, **EIB** ir kiti regioniniai bei nacionaliniai plėtros bankai, kaip antai **ERPB**, padeda užtikrinti papildomą ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo finansavimą.

Iš ES nepriklausančių šalių partnerių ir tarptautinių finansų įstaigų atstovų buvo sudaryta Rytų partnerystės **informavimo ir koordinavimo grupė**, kurios tikslas – keistis informacija apie Rytų partnerystę ir skatinti šalis koordinuoti paramą.

7. VEIKSMŲ PLANO VYKDYMO STEBĖJIMAS

Veiksmų planas sumanytas kaip praktinė priemonė stebėti ir vertinti Rytų partnerystės pažangą. Tai ES valstybėms narėms ir Rytų Europos šalims skirtas bendras dokumentų rinkinys, kuriame išdėstomi sutarti tikslai, politinės priemonės, kurių turi imtis šalys partnerės, šioms priemonėms priimti ES skiriama parama ir numatomi rezultatai. Taigi, veiksmų plane išdėstomos priemonės konkrečiai pažangai pasiekti iki 2013 m. rudens.

ES ir šalys partnerės turės progą bendrai vertinti Rytų partnerystės tikslų įgyvendinimo pažangą per metinius Rytų partnerystės užsienio reikalų ministrų posėdžius. Per neoficialias dukart per metus vyksiančias Rytų partnerystės diskusijas ministrai taip pat turės progą

apsikeisti nuomonėmis dėl veiksmų plano vykdymo ir spręsti konkrečius sektorinius klausimus.

Varšuvos aukščiausiojo lygio susitikimo deklaracijoje pilietinė visuomenė buvo įgaliota remti demokratiją, tvarią socialinę ir ekonominę plėtrą, gerą valdymą ir teisinę valstybę. Tikimasi, kad pilietinė visuomenė prisidės prie pokyčių šalyse partnerėse: palaikys reformas ir puoselės Rytų partnerystės vertybes.

Pilietinės visuomenės indėlis į metines vertinimo ataskaitas taip pat nepaprastai svarbus: ji stebės, kaip palaikomi partnerystės ryšiai ir kokiu tempu šalyse partnerėse vykdomos reformos.

Todėl tikimasi, kad pilietinės visuomenės forumas ir jo nacionaliniai padaliniai (su kuriais bus glaudžiau bendradarbiaujama pagal ES delegacijų pradėtą taikyti struktūrinio dialogo sistemą), taip pat EURONEST parlamentinė asamblėja ir CORLEAP aktyviau padės siekti partnerystės tikslų ir stebėti veiksmų plano vykdymą.

Siekiant padėti stebėti, kaip įgyvendinami Rytų partnerystės tikslai, bus dedamos pastangos labiau informuoti apie Rytų partnerystės veiklą.

8. TOLESNI VEIKSMAI

Rengiant šį veiksmų planą atsižvelgta į ES valstybių narių, Rytų Europos šalių ir pilietinės visuomenės atstovų per konsultacijas pateiktus pasiūlymus.

Remiantis bendradarbiavimu, tikimasi, kad veiksmų planas taps veiksminga, dinamiška priemone, kuri padės siekti Rytų partnerystės tikslų.

Po to, kai 2012 m. gegužės mėn. Rytų partnerystės veiksmų planą priėmė Vyriausiasis įgaliotinis ir Europos Komisija, jis bus svarstomas per 2012 m. vasarą vyksiantį Rytų partnerystės užsienio reikalų ministrų posėdį.